

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
YHTEISKUNTATIETEIDEN, LIIKETALouden JA HALLINNON ALA

TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Kakkukahvit Oy

TEKIJÄ/T Veera Niskanen, 3.12.2023

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Veera Niskanen	
Työn nimi Tilinpäätösanalyysi – Kakkukahvit Oy	
Päiväys 3.12.2023	Sivumäärä/Liitteet 35/5
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) -	
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli laatia tilinpäätösanalyysi vuosilta 2019–2023 valitusta kahvila-ravintola-toimialan yrityksestä. Tarkoituksena oli arvioida yrityksen taloudellista tilaa tunnuslukujen pohjalta kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden näkökulmista. Kohdeyrityksen tunnuslukuja verrattiin toimialan lukuihin. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisiin tutkimusmenetelmin tapaustutkimuksena. Työn teoriaosuudessa käsiteltiin tilinpäätöksien ja tilinpäätösanalyysien keskeisimpiä asioita ja käsitteitä. Työn tutkimusosassa aineistona käytettiin valmiita aineistoja, jotka hankittiin verkossa olevasta tietopalvelusta. Tämän opinnäytetyön tutkimusosio toteutettiin muodostamalla aineistoista kohdeyrityksen oikaistut tuloslaskelmat, taseet ja laskettiin valitut tunnusluvut. Tilinpäätösanalyysi toteutettiin arvioimalla yrityksen tunnuslukuja tilikausilta 2019–2023. Kohdeyrityksen tunnuslukujen arvoja verrattiin määriteltyihin ohjearvoihin ja toimialan mediaaniin, mutta toimialasta oli lisäksi esitetty tunnuslukujen ala- ja yläkvartiilit. Yrityksen kannattavuuden tunnusluvuissa oli havaittavissa samaa trendiä kuin toimialan luvuissa. Kannattavuuden näkökulmasta kohdeyritys oli menestynyt heikommin verrattuna toimialaansa, mutta sen kokonaistulosprosentti oli parempi. Kohdeyrityksessä tulisi pohtia keinoja myynnin kasvattamiseksi. Vakavaraisuuden tunnusluvut olivat paremmalla tasolla verrattuna toimialan lukuihin, mutta esimerkiksi sen omavaraisuus jäi ohjearvoissa tyydyttävällä tasolle. Maksuvalmiudesta tulkinnat täytyi tehdä yrityksen vuotuisen kehityksen ja ohjearvojen perusteella, sillä toimialan tunnuslukuja ei ollut saatavilla. Tehdyn tilinpäätösanalyysin perusteella voitiin kohdeyrityksen todeta olevan vakaa kahvila-ravintola-alan yritys.	
Avainsanat tilinpäätös, tilinpäätösanalyysi, kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration	
Degree Programme Degree Programme in Business and Administration	
Author(s) Veera Niskanen	
Title of Thesis Financial statement analysis – Kakkukahvit Oy	
Date 3.12.2023	Pages/Appendices 35/5
Client Organisation /Partners -	
Abstract The aim of this thesis was to create a financial statement analysis from 2019 to 2023 for a company that operates in the café-restaurant industry. The purpose was to evaluate the company's financial condition based on indicators from the perspectives of profitability, solvency and liquidity. The key figures of the company were compared to industry figures. The thesis was carried out as a case study using qualitative research methods. The most central issues and concepts of financial statements and financial statement analyses were discussed in the theoretical part of the thesis. Ready-made material from an online information service was used as a source. The study was implemented based on material by creating the company's adjusted income statements and balance sheets. The key figures were calculated from adjusted income statements and balance sheets. The financial statement analysis was in key figure format. The company's key figure values were compared to the guideline values and the median of the industry, but the lower and upper quartiles of the key figures were also presented. The company's profitability indicators showed the same trend as the industry figures. The company was less successful compared to the industry from the perspective of profitability, but its overall profit percentage was better. The company should consider ways to increase sales. The solvency indicators were at a better level compared to the industry figures, but for example the equity ratio remained at an average level in the guideline values. Interpretations of the liquidity had to be made based on the company's annual development and guideline values, since the industry key figures were not available. In conclusion, based on this financial statement analysis the company is stable.	
Keywords financial statement, financial statement analysis, liquidity, profitability, solvency	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
1.1	Kakkukahvit Oy.....	7
2	TILINPÄÄTÖS.....	8
2.1	Tuloslaskelma	8
2.2	Tase.....	8
2.2.1	Taseen vastaavaa-puoli.....	9
2.2.2	Taseen vastattavaa-puoli	9
2.3	Liitetiedot	9
2.4	Rahoituslaskelma	10
2.5	Toimintakertomus	10
3	TILINPÄÄTÖSANALYYSI	11
3.1	Oikaistu tuloslaskelma ja tase	11
3.2	Tunnuslukuanalyysi.....	12
3.2.1	Kannattavuuden tunnusluvut.....	12
3.2.2	Vakavaraisuuden tunnusluvut	15
3.2.3	Maksuvalmiuden tunnusluvut	16
4	KOHDEYRITYKSEN TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	19
4.1	Kannattavuus	20
4.2	Vakavaraisuus.....	22
4.3	Maksuvalmius	23
5	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	25
6	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET	29
	LIITE 1: KAKKUKAHVIT OY:N OIKAISTUT TULOSLASKELMAT 2019-2023	31
	LIITE 2: KAKKUKAHVIT OY:N OIKAISTU TASE 2019-2023, VASTAAVAA	32
	LIITE 3: KAKKUKAHVIT OY:N OIKAISTU TASE 2019-2023, VASTATTAVAA	33
	LIITE 4: KAKKUKAHVIT OY:N TUNNUSLUKUJA.....	34
	LIITE 5: KAHVILA-RAVINTOLATOIMIALAN TUNNUSLUKUJA	35

KUVALUETTELO

KUVA 1. Yrityksen sidosryhmät ja tilinpäätösanalyysin käyttökohteet (Kallunki 2022, 21)	11
KUVA 2. Käyttökateprosentin laskukaava (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 160)	13
KUVA 3. Liiketulosprosentin laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 64)	13
KUVA 4. Nettotulosprosentin laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 65)	14
KUVA 5. Kokonaistulosprosentin laskukaava	14
KUVA 6. Kokonaispääoman tuottoprosentin laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 66)	15
KUVA 7. Omavaraisuusasteen laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 69)	15
KUVA 8. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti laskukaava	16
KUVA 9. Nettovelkaantumisasteen laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 71)	16
KUVA 10. Quick ration laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 74)	17
KUVA 11. Current ration laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 75)	18

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aihe on kahvila-ravintola-alalla toimivan kohdeyrityksen, Kakkukahvit Oy:n, tilinpäätösanalyysi vuosilta 2019–2023. Kohdeyrityksestä käytetään läpi opinnäytetyön keksittyä nimitystä. Aihe rajautui omasta mielenkiinnosta tarkastella kahvila-ravintola-alalla toimivan pienyrityksen taloudellisia mittareita ja menestymistä, ja sitä kuinka koronapandemia on vaikuttanut kyseisen yrityksen kohdalla näihin. Aiheen valintaan vaikutti myös tavoitteeni kehittää omia tilinpäätösanalyysi taitojani. Tämä opinnäytetyötä ei ole toimeksianto.

Opinnäytetyö on jaettu teoria- ja tutkimusosaan sekä työn lopussa olevaan johtopäätöksiin ja pohdintaan. Teoriaosassa käsitellään keskeisimpiä käsitteitä tilinpäätökseen liittyen. Yrityksen tilinpäätösanalyysissä tarkastellaan kannattavuuden-, vakavaraisuuden- ja maksuvalmiudentunnuslukuja, ja tehdään johtopäätöksiä näiden pohjalta.

Opinnäytetyön tutkimusosa toteutetaan laadullisin menetelmin ja tutkimusasetelma on tapaustutkimus. Sille tyypillistä on, että kohteena on jokin organisaatio, kuten yritys, ja tutkittava asia on osa jostakin laajemmasta ilmiöstä ja asiasta. Tutkimusasetelma voidaan usein rakentaa yhden tai useamman tapauksen pohjalta. Kun tutkittavana on vain yksi kohde, voidaan tapauksesta tehdä sisäistä vertailua niin kuin tässä opinnäytetyössä tehdään. Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa hyödynnetään yritystä koskevia asiakirjoja tapausta kuvaavana aineistona, joita analysoimalla saadaan vastattua työn tutkimusongelmaan. (Vuori 2021.)

Aineistonkeruumenetelmänä käytetään valmiita aineistoja. Aineistoa kerätään Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämästä Virre-tietopalvelusta sekä toimiala vertailua varten Tilastokeskuksen PxWeb-tietokannasta. Aineistoa käsitellään jäsentelemällä tietoa uudelleen eli käytännössä oikaisemalla kohdeyrityksen tuloslaskelmat ja taseet, ja näiden pohjalta saadaan laskettua tunnusluvut. Tilastokeskuksen taulukosta aineistoa käsitellään karsimalla tutkimuksen kannalta epäolennainen informaatio pois.

Tutkimusongelmana on selvittää Kakkukahvit Oy -kohdeyrityksen taloudellinen tilanne vuosina 2019–2023. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- Miten kohdeyritys on menestynyt tarkasteluajanjaksolla valittujen mittareiden valossa ja millaista kehitystä on havaittavissa?
- Millaisia vaikutuksia koronavuosilla on ollut kahvila-ravintola-alalla toimivaan kohdeyritykseen?
- Miten kohdeyritys on menestynyt verrattuna muihin saman toimialan yrityksiin valittujen tunnuslukujen perusteella?

Tilinpäätösanalyysit toteutetaan usein aikasarja- tai poikkileikkausanalyysien. Aikasarja-analyysitekniikka tarkoittaa saman yrityksen eri vuosien välistä vertailua, josta voidaan tunnistaa tunnuslukujen trendejä. Poikkileikkausanalyysissä tarkastellaan eri yritysten taloudellista tilaa valitulla ajanhetkellä, ja voidaan arvioida yrityksen menestystä toimialan sisällä. (Kallunki 2023, 80–81.) Tässä opinnäytetyössä valittu tekniikka on aikasarja-analyysi.

Saatuja tuloksia arvioidaan Yritystutkimus ry:n ja Alma Talentin tunnuslukuoppaan ohjearvojen perusteella.

1.1 Kakkukahvit Oy

Tämän opinnäytetyön kohdeyritys on kuvitteellisesti nimeltään Kakkukahvit Oy. Se on kahvila-ravintola toimialalla toimivat pienyritys, joka on perustettu vuonna 1990. Kohdeyrityksellä on toimintaa Itä-Suomen alueella kahdessa eri toimipaikassa. Analysoitavien tilikausien aikaan yrityksellä oli henkilöstöä viimeisimmissä tilinpäätöksissä keskimäärin 39 henkilöä. (Kauppalehti 2023.)

Yrityksen palveluita ovat kahvila- ja ravitsemustoiminta toimipisteissä, joissa asiakkaat voivat tämän lisäksi ostaa valmiita konditoriatuotteita tai tehdä niistä ennakkotilauksia. Arkisin yritys toimii lisäksi lounasravintolana. Kakkukahvit Oy:n verkkokaupassa voi myös tehdä tilauksia konditoriatuotteista tai ostaa lahjakortteja yritykseen.

Toimialaan kuuluu ravitsemustoiminta, jossa asiakkaille on tarjolla omassa keittiössä valmistettuja ruoka-annoksia, ja yrityksellä voi olla keskiolutoikeudet. Lisäksi ravintolan käytettävissä olevat ruokailupaikat sijaitsevat sisätiloissa. (Tilastokeskus julkaisuaika tuntematon.)

2 TILINPÄÄTÖS

Virallinen tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetiedot. Lisäksi tilinpäätökseen liitetään toimintakertomus. Pienten yritysten ei tarvitse laatia rahoituslaskelmaa ja toimintakertomusta. Tilinpäätösten laadintaa sääntelee Suomessa kirjanpitolaki ja -asetus, ja nämä ovat aikanaan päivitetty vastaamaan Euroopan yhteisöjen direktiivien edellyttämiä säännöksiä. Näiden lisäksi myös osakeyhtiölaissa on säädöksiä koskien osakeyhtiöiden tilinpäätöstä. Osakeyhtiölaissa muun muassa määritellään, millaisen yrityksen pitää laatia rahoituslaskelma. Lisäksi siinä käsitellään taseeseen merkittäviä eriä, toimintakertomusta ja liitetietoja. (Niskanen & Niskanen 2003, 27; Tomperi 2022, luku 10.)

Taloudellisen informaation tulisi olla muun muassa hyödyllistä, ja Kallunkin (2022, 30) mukaan tämän täyttääkseen sen tulisi antaa todenmukainen kuva niiden taloudellisten ilmiöiden tosiasiallisesta sisällöstä, joita sen väitetään esittävän. Tämä taas vaatii kolmea ominaisuutta: sen tulisi olla täydellistä, puolueetonta ja virheetöntä. Täydellisyys saavutetaan hyvin harvoin, sillä se tarkoittaisi, että tilinpäätöksen käyttäjällä olisi kaikki tarvitsemansa informaatio, ja usein realistisempi tavoite on pyrkiä mahdollisimman täydellisiin tietoihin. Puolueettomuus tarkoittaa, ettei tilinpäätöksen käyttäjää koiteta tarkoituksella johdattaa harhaan. (Kallunki 2022, 30–31.)

Kirjanpitolaissa on määritelty, että suuryritysten ja PIE-yhteisöjen tulee tilinpäätöksissään lisäksi toimittaa rahoituslaskelma. Tilikauden toimintakertomus vaaditaan, jos kirjanpitovelvollinen on 1) julkinen osakeyhtiö, 2) osuuskunta tai yksityinen osakeyhtiö, joka ei ole mikro- tai pienyritys, tai 3) yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö. (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2018, 16.)

Tilinpäätöksessä tulee esittää hyvän kirjanpitotavan ja lain edellyttämät tiedot. Tämän opinnäytetyön kohdeyritys on pienyritys, joten sen tilinpäätös koostuu tilikauden tuloslaskelmasta ja taseesta sekä tarvittavista liitetiedoista, ja näiden tulee perustua yrityksen kirjanpitoon. Seuraavissa alaluissa avataan tilinpäätökseen liittyviä käsitteitä.

2.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelmasta on käytävä ilmi, kuinka tilikauden tulos on syntynyt. Ensin siinä esitetään kaikki kyseisen yrityksen varsinaisesta liiketoiminnasta saadut tuotot ja kulut. Koska tuloslaskelmassa toiminnan kuluja ei jaeta muuttuviin ja kiinteisiin, yrityksen kustannusrakenteesta saatava kuva ei ole yhtä yksityiskohtainen kuin sisäisen laskennan antama informaatio. Liikevoitto tai -tappio saadaan vähentämällä tuotoista varsinaisen liiketoiminnan kulut (materiaalit ja palvelut, henkilöstökulut, poistot ja muut liiketoiminnan kulut). Varastojen muutoksella oikaistaan tilikauden materiaalihankintojen menoja myyntiä vastaaviksi. Tuloslaskelmassa poistot ovat laskennallinen kuluerä. (Yritystutkimus ry 2017, 7; Tomperi 2022, luku 10.)

2.2 Tase

Tilinpäätöksessä tase kuvaa yrityksen taloudellista asemaa tilikauden päätöshetkellä. Vastaavaa-puoli taseessa esittää rahan käyttökohteet ja vastattavaa-puoli rahan lähteet. Pien- ja suuryritysten taseissa on eroja, sillä tasekaavassa on nimikkeitä, joita pienyritykset eivät tarvitse. (Tomperi 2022, luku 10.)

2.2.1 Taseen vastaavaa-puoli

Taseessa vastaavaa-puolella osoitetaan rahan käyttökohteet, yrityksen varat. Vastaavat jaetaan li-
säksi pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyviä vastaavia ovat sellaiset erät, joiden on tarkoitus tuot-
taa tuloa useana tilikautena. Nämä jaetaan kolmeen osaan: aineettomat hyödykkeet, aineelliset hyö-
dykkeet ja sijoitukset. (Tomperi 2022, luku 10.)

Aineettomia hyödykkeitä on muun muassa liiketoimintaan liittyvät kehittämismenot ja aineettomat
oikeudet, jotka voivat muodostua esimerkiksi tietokoneohjelmien käyttöoikeuksista tai patenttien ja
valmistusoikeuksien hankintamenoista. Aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen aktivoinnin
edellytys on, että niiden tulonodotukset ovat vähintään vastaavan suuruiset. Nämä aktivoidut han-
kintamenot kirjataan suunnitelman mukaisina poistoina kuluksi niiden vaikutusaikana. (Tomperi
2022, luku 10.) Mikäli tasetta oikaistaessa aineettomien hyödykkeiden aktivointeja pidetään aiheet-
tomina, ne poistetaan taseen varoista ja taseen omaa pääomaa pienennetään vastaavalla määrällä
(Yritystutkimus ry 2017, 31).

Aineellisia hyödykkeitä ovat rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto, maa- ja vesialueet ja
muut aineelliset hyödykkeet. Taseessa rakennuksiin ja rakennelmiin sisällytetään myös muun mu-
assa rakennusten teknisten laitteiden, ilmastointilaitteiden ja hissien poistamaton hankintameno.
(Tomperi 2022, luku 10.) Tomperin (2022, luku 10) mukaan taseen muita osakkeita ovat sekä yri-
tystoimintaan liittyvien yhteisöjen osakkeet että varsinaista toimintaa palvelemattomien yhteisöiden
osakkeet.

2.2.2 Taseen vastattavaa-puoli

Taseen vastattavaa-puolella esitetään yrityksen pääomarahoitusta eli oma pääoma ja vieras pääoma.
Omaa pääomaa on kahta erilaista: sidottua omaa pääomaa sekä vapaata omaa pääomaa. Tämän
opinnäytetyön kohdeyrityksen näkökulmassa sidottua omaa pääomaa on osakepääoma, mutta tähän
kategoriaan voi kuulua lisäksi arvonorotusrahoisto, käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusra-
hasto. Vapaata omaa pääomaa on tilikauden voitto tai tappio sekä edellisten tilikausien voittojään-
nös. Yrityksellä voi myös olla vapaita rahastoja esimerkiksi sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
(SVOP-rahasto), jotka kuuluvat vapaaseen omaan pääomaan. (Tomperi 2022, luku 10.)

Vieraassa pääomassa esitetään lainat rahoituslaitoksilta, joukko- ja vaihtovelkakirjalainat, saadut
ennakot, ostovelat, velat konserniyrityksille, muut velat ja siirtovelat. Taseessa on eriteltävä, mitkä
lainoista ovat pitkäaikaisia velkoja. Myös saadut ennakot, ostovelat ja siirtovelat tulee esittää ta-
seessa erikseen. (Tomperi 2022, luku 10.)

2.3 Liitetiedot

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen taloudellisesta asemasta ja toiminnan tu-
loksista. Tuloslaskelman liitetiedoissa tarpeellisilla seikoilla varmistetaan velvoitteiden täytyminen
oikeasta ja riittävästä kuvasta. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3 luku 2§.) Tilinpäätöksessä liitetietojen
tehtävä on täydentää tuloslaskelmaa, tasetta ja rahoituslaskelmaa. (Leppiniemi & Kyykänen 2023,
155).

Liitetiedoissa on eritelty liiketoiminnan muut tuotot, joista voidaan todentaa oikaisua varten satunnaisuonteiset tuotot (Yritystutkimus ry 2017, 19).

2.4 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman tarkoitus on täydentää tuloslaskelman ja taseen antamaa kuvaa, ja antaa selvitys tilikauden aikaisesta varojen hankinnasta ja niiden käytöstä. Sen laatimista edellytetään suuryrityksiltä ja yleisen edun kannalta merkittäviltä yhteisöiltä. Rahoituslaskelmassa rahavirrat jaetaan kolmeen osaan: liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoihin. Laskelmat ovat käyttökelpoisia sekä yksittäisen yrityksen seurannassa että yritysten välisessä vertailussa. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 152.)

Tuloslaskelma ja tase laaditaan suoriteperusteisesti eli tilikauden tuotot ja kulut huomioidaan riippumatta niihin perustuvien maksujen suorituspäivästä. Tuolloin niistä ei nähdä, miten raha on liikkunut yrityksessä, ja siksi rahoituslaskelmassa suoriteperusteiset erät muutetaan maksuperusteisiksi. Esimerkiksi tuloslaskelman erä liikevaihto sisältää sellaisia tuottoja, jotka ovat vielä myyntisaatavissa eli niistä ei ole vielä saatu maksua. Suoriteperusteiset myynnit saadaan maksuperusteisiksi myyntisaatavien muutoksella ja ostot ostovelkojen mukaan. (Tomperi 2022, luku 10.)

2.5 Toimintakertomus

Tilinpäätökseen täytyy lisäksi liittää toimintakertomus, jos yritys on julkinen osakeyhtiö, se on osakeyhtiö tai osuuskunta, joka ei ole mikro- tai pienyritys, tai se on yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö (Yritystutkimus ry 2017, 10). Toimintakertomusta ei siis vaadita tämän opinnäytetyön kohdeyritykseltä, sillä edellä mainitut ehdot eivät täyty. Toimintakertomukset voivat kuitenkin usein merkittävässä roolissa tilinpäätösanalyysissä niiden tarjoaman informaation näkökulmasta. Vaikka toimintakertomus ei ole osa virallista tilinpäätöstä, se ei saa antaa ristiriitaista tietoa tilinpäätökseen nähden, vaan niiden tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. (Leppiniemi 2023, 156.)

Leppiniemen (2023, 156) mukaan toimintakertomuksessa yrityksen johto esittelee ja arvioi kirjanpitovelvollisen liiketoimintaa ja muuta toimintaa taloudellisena kokonaisuutena. Siinä kuvataan taloudellisen tilanteen ja toiminnan kehittymisen lisäksi riskejä ja epävarmuustekijöitä. Kokonaisuus palvelee erityisesti yrityksen sidosryhmien tiedontarvetta.

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätösanalyysien tarjoamaa tietoa tarvitsevat ne yrityksen sidosryhmät, jotka hyödyntävät tietoa yrityksen taloudellisesta tilasta. Monille sidosryhmille tilinpäätösanalyysi on niin tärkeässä osassa päätöksentekoa, että ovat valmiita itse tekemään syvällisen tilinpäätösanalyysin kohdeyrityksestä. Analyysit pörssiin listautuneille yrityksille tekevät yleensä sijoitusanalyytikot, joiden analyysit ovat vapaasti sijoittajien käytettävissä tai ainakin verrattain pienillä kustannuksilla. (Kallunki 2022, 17-18.)

Sidosryhmistä erityisesti sijoittajat ovat kiinnostuneita tilinpäätösanalyysin tuottamasta tiedosta. Heille tilinpäätökset ovat tärkein informaationlähde yrityksestä arvioidessaan tätä sijoituskohteena. Kallunkin (2022, 17–18) mukaan on luonnollista, että yrityksen kannattavuutta ja liiketoiminnan riskiä kuvaavat tilinpäätökset ovat osakesijoittajille tärkeä tietolähde osakkeiden osto- ja myyntipäätöksiä tehdessään ja arvioidessaan yrityksestä tulevaisuudessa saatavaa osinkovirtaa, sillä vain kannattavien yritysten osakkeiden arvo nousee, ja yritys pystyy jakamaan osinkoja.

KUVA 1. Yrityksen sidosryhmät ja tilinpäätösanalyysin käyttökohteet (Kallunki 2022, 21)

Jotta yrityksiä pystyisi keskenään luotettavasti vertailemaan, tulisi yrityksistä laatia prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset. Näin eri kokoiset yritykset saadaan keskenään vertailukelpoisiksi. Eri toimialan yrityksiä ei kuitenkaan voida luotettavasti arvioida, sillä esimerkiksi kulurakenteet voivat olla keskenään hyvinkin erilaisia. (Niskanen & Niskanen 2003, 96.) Tässä opinnäytetyössä ei vertailla kohdeyrityksen tilinpäätöstä minkään tietyn yrityksen vastaavaan, sillä se ei ole tutkimuskysymysten kannalta olennaista. Toimiala-analyysia tehdään yleisellä tasolla tunnuslukujen avulla.

3.1 Oikaistu tuloslaskelma ja tase

Jotta tilinpäätöksiä olisi luotettavampaa analysoida, saatetaan niiden tuloslaskelmiin ja taseisiin joutua tekemään oikaisuja. Tilinpäätöksen analysoija on kiinnostunut tarkastelemaan yrityksen taloudellista menestymistä operatiivisen liiketoiminnan kannattavuuden pohjalta, mutta usein yrityksen tuloslaskelma ja tase sisältävät myös muita kuin operatiiviseen toimintaan liittyviä eriä. Tällaisia eriä

ovat esimerkiksi kertaluotoiset tulot tai menot, jotka vaikuttavat tuloslaskelmaan, ja taseeseen vaikuttavat sijoitukset muuhun kuin operatiiviseen liiketoimintaan tarvittavaan omaisuuteen eli sijoitusomaisuus. (Kallunki 2022, 54–55.)

Usein muiden kuin pörssiyhtiöiden tilinpäätöserien ja numeerisien arvojen oikeellisuutta saatetaan joutua kyseenalaistamaan. Tällaisia oikaistavia eriä saattaa esimerkiksi olla palkkakorjaus, jos arvioidaan ettei omistajat ole maksaneet itselleen täyttä työpanosta vastaavaa palkkaa. Lisäksi tilinpäätösanalyysinlaatija voi kyseenalaistaa varastojen, saatavien ja muiden varallisuuserien arvojen todenmukaisuutta. Voimakkaat tilinpäätöksen oikaisut vaativat usein laajempaa tietämystä kyseisen yrityksen tilinpäätöksenlaadinnasta eikä julkisesti saatavilla oleva tieto riitä. (Kallunki 2022, 73.) Niskasen & Niskasen (2003, 60–61) mukaan tilinpäätösten oikaisujen tarve on tilinpäätösnormiston kehittyessä olennaisesti vähentynyt, ja oikaisujen lähtökohtana on tarve jalostaa tilinpäätöstietoa niin, että se palvelee parhaiten analyysin tekijän tarkoitusta.

3.2 Tunnuslukuanalyysi

Jo pelkästään tilinpäätöstä lukemalla voi saada käsityksen yrityksen tilinpäätöksen laatijan tavoitteista ja menettelytavoista, mutta usein analyysissä on tarpeen päästä pidemmälle, jonka vuoksi tunnuslukuanalyysi on isossa osassa tilinpäätösanalyysin kokonaisuudessa. Yritysten tilinpäätöksistä lasketaan tunnuslukuja usein vertailukelpoisuuden saavuttamiseksi ja tulkintojen aikaansaamiseksi. Leppiniemen ja Kykkäsen (2023, 159) mukaan tunnuslukujen avulla voidaan eliminoida esimerkiksi yritysten kokojen vaikutus niiden välisessä vertailussa ja rahanarvon muutosten eri vuosien vertailukelpoisuutta heikentäviä ongelmia. Lisäksi yrityksissä tunnuslukuja hyödynnetään oman kehityskaaren selvittämisessä ja kuvaamisessa.

Yleensä tunnuslukuja analysoidaan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden näkökulmista. Näiden lisäksi voidaan tarkastella yrityksen käyttöpääomaa ja kiertoaikatunnuslukuja. Joissakin tapauksissa tunnuslukuja kehitetään tiettyyn tarpeeseen esimerkiksi yritysten erityistilanteiden kuvaamiseksi, konkurssien ennustamiseksi tai arvon määrittämiseksi. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 159.)

Seuraavissa alaluvuissa käsitellään kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja, sillä niitä tarkastellaan myöhemmin tämän opinnäytetyön kohdeyrityksen kohdalla.

3.2.1 Kannattavuuden tunnusluvut

Kallunkin (2022, 81–82) mukaan kannattavuus tarkoittaa yrityksen kykyä tuottaa operatiivisella liiketoiminnallaan tuloja enemmän kuin se on uhrannut menoja tulojen hankkimiseksi. Yrityksen kannattavuus vaihtelee tulojen ja menojen vaihtelun myötä, johon voi vaikuttaa muun muassa suhdannevaihtelut ja investointien tulontuottamissyklit. Siksi kannattavuutta tulisikin tarkastella pidemmän aikavälin tulontuottamiskykynä.

Kannattavuuden tunnuslukujen tarkastelu on olennaista tilinpäätösanalyysissä. Jos yritystoiminnan kannattavuus on heikko, ei sillä ole pitkään elämisen edellytyksiä, ja ennen pitkää toiminta tulee ole-

maan tappiollista ja syömään omaa pääomaa. Kannattavuuden mittarit jaetaan perinteisesti liikevaihtoon suhteutettuihin katemittareihin ja pääomaan suhteutettuihin tuottomittareihin. (Alma Talent 2023a.)

Liikevaihtoon suhteutettuja tunnuslukuja kutsutaan kateluvuiksi. Katelukuja ei voida vertailla eri toimialojen yritysten kesken, sillä niillä voi olla keskenään täysin eri kustannusrakenteet. Katelukujen tarkastelu tilikausittain on hyödyllistä. Vuosi vuodelta heikkenevät kateluvut kertovat hintakilpailukyvyn murenemisestä suhteessa kustannusten kasvuun, kun taas systemaattisesti kasvavat luvut kertovat vahvasta kannattavuudesta. (Kallunki 2022, 91.)

Käyttökateprosentti

Käyttökateprosentti lasketaan suhteuttamalla käyttökate yrityksen liiketoiminnan tuottoihin yhteensä. Käyttökate kertoo yrityksen tuloksen ennen poistoja, rahoituseriä ja veroja. Tunnusluvulle ei ole asetettu yleispäteviä ohjearvoja, sillä sen taso riippuu yrityksen pääomarakenteesta ja toimialasta. Lisäksi käyttökateprosenttiin vaikuttaa toimialan kilpailutilanne ja toiminnan luonne. Olennaista tunnuslukua arvioiessa on ottaa huomioon useamman vuoden katekehitys, vertailu toimialalukuihin ja katteen riittävyys lainanhoitokulujen, investointien, voitonjaon ja verojen näkökulmasta. (Alma Talent 2023d.)

$$\text{Käyttökateprosentti} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liikevaihto}} \times 100 \%$$

KUVA 2. Käyttökateprosentin laskukaava (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 160)

Yritystutkimus ry:n (2017, 64) mukaan palvelualoilla käyttökateprosentti asettuu yleensä 5–15 %:n vaihteluväliin. Virallinen tuloslaskelma ei sisällä käyttökateä vaan se on sisällytetty oikaistuun tuloslaskelmaan, ja on sitä kautta käytettävissä vertailulukuna toimialan muihin yrityksiin (Yritystutkimus ry 2017, 7).

Liiketulosprosentti

Liiketulos on oikaistussa tuloslaskelmassa välitulos ennen rahoituseriä ja veroja. Se myös poikkeaa virallisen tuloslaskelman liikevoitosta (-tappiosta) tehtyjen oikaisujen määrällä. Liiketulosprosentti saadaan suhteuttamalla liiketulos liiketoiminnan tuottoihin. Tunnuslukua hyödynnetään yksittäisen yrityksen kehityksen seuraamiseen, vertailuun toimialan sisällä ja jopa eri toimialojen yritysten kesken. (Yritystutkimus ry 2017, 64.)

$$\text{Liiketulos-\%} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100$$

KUVA 3. Liiketulosprosentin laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 64)

TAULUKKO 1. Liiketulosprosentin ohjearvoja (Yritystutkimus ry 2017, 65)

Liiketulosprosentti	Arviointi
yli 10 %	hyvä
5–10 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

Nettotulosprosentti

Nettotulosprosentti on yksi yleisimmistä tilinpäätöksen kannattavuuden tunnusluvuista. Tunnuslukuun vaikuttavat satunnaisiin kuluihin ja tuottoihin (ja muihin tuloslaskelman eriin) tehtävät oikaisut. Tunnusluku lasketaan jakamalla yrityksen nettotulos liiketoiminnan tuotoilla. (Kallunki 2022, 93–94.) Nettotulos saadaan laskettua lisäämällä liiketulokseen rahoitustuotot ja vähentämällä rahoituskulut ja verot (Yritystutkimus ry 2017, 65).

$$\text{Nettotulos-\%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100$$

KUVA 4. Nettotulosprosentin laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 65)

Kokonaistulosprosentti

Yrityksen kokonaistulos saadaan laskettua, kun nettotulokseen lisätään tai vähennetään satunnaiset erät kuten kertaluonteiset myyntivoitot ja tappiot. Kokonaistulosprosentti saadaan laskettua suhteuttamalla kokonaistulos yrityksen liikevaihtoon. Tunnuslukua kannattaa tarkastella nettotuloksen rinnalla, koska satunnaiset erät voivat vaikuttaa merkittävästi yrityksen tunnuslukuihin. (Alma Talent 2023c.)

$$\text{Kokonaistulos} - \% = \frac{\text{Kokonaistulos}}{\text{Liikevaihto}} \cdot 100$$

KUVA 5. Kokonaistulosprosentin laskukaava

Kokonaispääoman tuottoprosentti

Kokonaispääoman tuottoprosenttia pidetään yhtenä arviointikriteerinä, kun tarkastellaan yrityksen hyvyttä kokonaistalouden kannalta. Yrityksen tuottama lisäarvo omistajille ja sijoittajille suhteutetaan käytössä olleeseen kokonaispääomaan. Tässä tapauksessa kokonaispääomalla voidaan tarkoittaa taseen loppusummaa tai peräkkäisien vuosien taseiden loppusummien keskiarvoja. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 161–162)

$$\text{Kokonaispää-} = \frac{\text{Nettotulos + rahoituskulut + verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}} \cdot 100$$

oman tuotto-%
tilikaudella = kokonaispääoma

KUVA 6. Kokonaispääoman tuottoprosentin laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 66)

TAULUKKO 2. Kokonaispääoman tuottoprosentin ohjearvoja (Yritystutkimus ry 2017, 67)

Tuottoprosentti	Arviointi
yli 10 %	hyvä
5–10 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

Tunnuslukua ei voida laskea kohdeyritykselle vuodelle 2019, sillä tämä vaatisi tilinpäätöstietoja tilikaudelta 2018.

3.2.2 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Yksinään kannattavuus ei takaa yrityksen menestymistä ja toimintavarmuutta, mikäli sen rahoitus ei ole kunnossa. Jos yritys ei kykene kattamaan rahoituksellisia velvoitteitaan, kuten lainojen lyhennyksiä tai korkoja, voi vaikeuksien syynä olla heikko rahoitusrakenne yhdessä suuren velkaantuneisuuden tai heikon kannattavuuden. (Alma Talent 2023a.)

Omavaraisuusaste-%

Omavaraisuusaste saadaan jakamalla oma pääoma taseen loppusummalla. Omavaraisuusaste kuvaa pääomarakennetta koko toiminnan näkökulmasta. Tunnusluku kertoo, kuinka monta prosenttia yrityksen taseesta on rahoitettu omalla pääomalla. Suomalainen käytäntö laskukaavassa on vähentää saadut ennakot taseen loppusummasta. (Kallunki 2022, 121.) Saaduilla ennakoilla tarkoitetaan lyhyt- ja pitkäaikaisia saatuja ennakoita, jotka liittyvät keskeneräiseen työhön. Näillä ei ole takaisinmaksuvelvoitetta, vaan ne poistuvat taseesta työn valmistuttua. (Yritystutkimus ry 2017, 69.)

Yritystutkimus ry:n (2017, 69) mukaan tunnusluku mittaa yrityksen vakavaraisuutta, kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä ja tappionsietokykyä.

$$\text{Omavaraisuus-} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma – saadut ennakot}} \cdot 100$$

aste, %

KUVA 7. Omavaraisuusasteen laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 69)

TAULUKKO 3. Omavaraisuusasteen ohjearvoja (Yritystutkimus ry 2017, 70)

Omavaraisuusaste	Arviointi
------------------	-----------

yli 40 %	hyvä
20–40 %	tydyttävä
alle 20 %	heikko

Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti

Suhteellisen velkaantuneisuusprosentin tunnusluku mittaa paljonko yrityksellä on vierasta pääomaa suhteessa liiketoimintansa volyymiin eli se ei varsinaisesti ole pääomarakenteen luku. Tunnusluku saadaan laskettua, kun oikaistun taseen veloista vähennetään saadut ennakot ja erotus jaetaan liikevaihdolla. (Kallunki 2022, 123.)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} - \% = \frac{\text{Taseen velat} - \text{Saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto}} \cdot 100$$

KUVA 8. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti laskukaava

Suhteellista velkaantuneisuutta voidaan verrata luotettavasti vain saman toimialan yritysten kesken. Ohjearvoissa tuotannollisissa yrityksissä hyvänä velkaantumisprosenttina pidetään kaikkia alle 40 %:n. (Yritystutkimus ry 2017, 70.)

Nettovelkaantumisaste

Nettovelkaantumisaste eli gearing on yksi käytetyimmistä rahoitusriskiä kuvaavista tunnusluvuista. Tunnusluku mittaa nettovelkojen ja oman pääoman suhdetta. Tunnusluku, joka on vertailukelpoinen eri yritysten välillä, on saatu vähentämällä korollisesta vieraasta pääomasta korolliset varat kuvaamaan operatiivisen liiketoiminnan todellista rahoitusriskiä. (Kallunki 2022, 119.) Jos saatu arvo < 1, voidaan sitä pitää hyvänä pl. tilanne, jossa miinusmerkkisyys johtuu negatiivisesta pääomasta (Yritystutkimus ry 2017, 71).

$$\text{Net gearing} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oikaistu oma pääoma}}$$

KUVA 9. Nettovelkaantumisasteen laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 71)

Korollinen vieras pääoma sisältää pitkäaikaisen vieraan pääoman ilman saatuja ennakoita, korolliset lyhytaikaiset velat ja muut sisäiset korolliset velat (Yritystutkimus ry 2017, 71).

3.2.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Sidosryhmistä etenkin tavarantoimittajat ja velkojat ovat kiinnostuneita yritysten maksuvalmiuden eli likviditeetin tunnusluvuista. Maksuvalmius tarkoittaa yrityksen kykyä suoriutua lyhyellä aikavälillä erääntyvistä velvoitteistaan ja muista yllättävistä maksuista. Tunnuslukujen laskemisen perustana on taseen käyttöpääoma eli lyhytvaikutteiset erät. (Niskanen & Niskanen 2003, 117–118.) Kallunkin

(2022, 124) mukaan yrityksen maksuvalmius on riittävä, kun se pystyy suorittamaan kaikki maksunsa kassareserveillaan ja nopeasti rahaksi muutettavalla omaisuudellaan. Maksuvalmiin yrityksen ei tarvitse ottaa kalliita lyhytaikaisia velkoja tai maksaa viivästyskorkoja (Kallunki 2022, 124).

Myöskään liiallinen likviditeetti ei ole tavoiteltua. Yli-likvideillä yrityksillä pääoman tuotto laskee, sillä niillä on paljon kassavaroja ja heikosti tuottavia lyhytaikaisia sijoituksia. Ylimääräinen likviditeetti kannattaa maksaa omistajille osinkoina tai omien osakkeiden takaisinostoina tai parhaassa tapauksessa investoida kannattaviin kohteisiin. (Kallunki 2022, 124–125.)

Quick ratio

Quick ratio -tunnusluku mittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan pelkällä sen hetkellä rahoitusomaisuudellaan (Yritystutkimus ry 2017, 74). Tunnusluku on pitkään ja laajasti maailmalla käytetty maksuvalmiutta arvioidessa. Se lasketaan suhteuttamalla rahoitusomaisuus lyhytaikaisiin velkoihin. Quick ratiota laskiessa ei oteta huomioon vaihto-omaisuutta rahoitusomaisuutena eli tämä vähennetään lyhytaikaisista varoista. Lisäksi rahoitusomaisuudesta vähennetään osatuloutuksen saamiset eli laskennalliset verosaamiset ja laskentakaavan nimittäjästä vähennetään lyhytaikaiset saadut ennakot. (Kallunki 2022, 125–126.) Yritystutkimus ry:n (2017, 74) mukaan saadut ennakot liittyvät keskeneräiseen työhön tai projektiin.

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

KUVA 10. Quick ration laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 74)

Quick ratiolle on määritelty seuraavat ohjearvot, mutta lukuja olisi hyvä verrata yrityksen quick ration kehitykseen ja toimialan muihin yrityksiin. Esimerkiksi kaupan alalla tunnusluku voi usein olla alle 0,5 vaikkei yrityksellä välttämättä ole likviditeettiongelmia. (Niskanen & Niskanen 2003, 120.)

TAULUKKO 4. Quick ration ohjearvoja (Yritystutkimus ry 2017, 75)

Quick ratio	Arviointi
yli 1	hyvä
0,5–1	tydyttävä
alle 0,5	heikko

Current ratio

Current ratio on quick ratioon verrattuna pidemmän tarkasteluhorisontin tunnusluku. Sen ajatuksena on, että yritys pystyisi likvidaatioilanteessa muuttamaan nopeasti rahaksi myös vaihto-omaisuutensa. Vaihto-omaisuuden realisointiarvoon tulee suhtautua kriittisesti tunnuslukua arvioidessa, sillä siihen voi liittyä epävarmuutta. (Kallunki 2022, 127.)

Erona quick ratioon tämän tunnusluvun osoittajasta ei vähennetä laskennallisia verosaamisia tai niittäjästä lyhytaikaisia saatuja ennakoita (Kallunki 2022, 127).

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

KUVA 11. Current ration laskukaava (Yritystutkimus ry 2017, 75)

Current ratiolle on määritelty seuraavat ohjearvot:

TAULUKKO 5. Current ration ohjearvoja (Yritystutkimus ry 2017, 75)

Current ratio	Arviointi
yli 2	hyvä
1–2	tydyttävä
alle 1	heikko

Molempiin edellä mainittuun maksuvalmiuden tunnuslukuun liittyy ongelma. Ne mittaavat maksuvalmiutta vain tilinpäätöspäivänä eivätkä kerro, kuinka likviditeetti on tilikauden aikana vaihdellut. Lukuja on myös helppo manipuloida ajoittamalla liiketapahtumia juuri ennen tilinpäätöshetkeä olevalle ajalle. Näin saatetaan toimia verotussyistä. (Niskanen & Niskanen 2003, 121; Kallunki 2022, 125.)

4 KOHDEYRITYKSEN TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Kuten aiemmin tässä opinnäytetyössä on todettu, käytännössä ehdoton edellytys sille, että yritys-kohtaista informaatiota voidaan vertailla muiden yritysten tai saman yrityksen aiempien vuosien tilinpäätöksiin, on standardoida lähtöaineisto. Yleensä suurempia muokkaustarpeita ei ole, vaan oikaisut ovat käytännössä tilinpäätöserien uudelleenjärjestelyä. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.) Kakkukahvit Oy:n kohdalla analysoidaan vuosien 2019–2023 tilinpäätöksiä. Tarkasteltavalla aikavälillä yrityksessä on työskennellyt kullakin tilikaudella keskimäärin 39 henkilöä. Kohdeyrityksen oikaistut tuloslaskelmat ja taseet ovat tässä työssä liitteissä 1–3, joissa olevat luvut ovat ilmaistu euron tarkkuudella. Liitteissä 4–5 on kuvattu Kakkukahvit Oy:n ja toimialan taloudellisia tunnuslukuja.

Kakkukahvit Oy:n tilikauden 2022 pituus on ollut 18 kuukautta muiden ollessa pituudeltaan 12 kuukautta. Tämä otettiin huomioon vertaillen kohdeyrityksen eri tilikausia keskenään. Oikaistuissa tuloslaskelmissa ja taseissa (liite 1–3) ei olla suhteutettu tilikautta 2022 12 kuukauteen, sillä tilikauden pituuden ei katsottu vaikuttavan tunnuslukujen vertailtavuuteen (pl. suhteellinen velkaantuneisuus-%), joihin tämän opinnäytetyön tilinpäätösanalyysi perustuu.

Tuloslaskelman oikaisut

Kakkukahvit Oy:n vuosien 2019–2023 tilinpäätöksiin tehdyt oikaisut liittyivät satunnaisiin tuottoihin ja niihin liittyviin vero-oikaisuihin. Oikaisutarvetta on arvioitu tilinpäätösten liitetietojen perusteella. Tilikauden 2019 tilinpäätöksessä liiketoiminnan muista tuotoista on oikaistu 63 000 €, sillä se koostuu myydyistä kioskikahvila -toimipaikasta. Tilikauden 2020 tilinpäätöksen liitetiedoista kävi ilmi, että tilikaudella yritys oli myynyt lahjatavaraliikkeen liiketoimintansa, ja tähän liittyviä oikaisuja tehtiin 78 574 €. Vuoden 2022 tilinpäätöksen liitetiedoista määriteltiin yrityksen saaneen koronaan liittyviä avustuksia Valtiokonttorilta ja Business Finlandilta yhteensä 130 095 €, ja tämän ylittävä osa oikaistiin tuloslaskelman liiketoiminnan muista tuotoista, sillä erä nähtiin heikentävän eri vuosien välistä vertailukelpoisuutta. Tilikaudella 2023 ei oikaisutarpeita ilmennyt.

Oikaistussa tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin tuottoihin tehdyt oikaisut siirrettiin nettotuloksen alle satunnaisiin tuottoihin. Yritystutkimus ry:n (2017, 26) mukaan näihin liittyvät välittömien verojen oikaisu siirrettiin satunnaisiin kuluihin. Vero-oikaisu tehtiin kuitenkin enintään tilikauden verojen määräisenä kuten tilikauden 2022 oikaistussa tuloslaskelmassa (liite 1) on tehty.

Kakkukahvit Oy:n tilikausien 2020–2023 liitetiedoissa oli mainittu sillä olevan vuokravastuita, joita Yritystutkimus ry:n (2017, 51) mukaan ei yleensä oteta mukaan velkatarkasteluun. Vuokravastuut ovat usein kokonaismäärältään suhteessa yrityksen velkojen määrään niin suuri, että sen katsottaisiin alentavan yrityksen omavaraisuusastetta kohtuuttoman paljon.

Taseen oikaisut

Taseeseen liittyviä oikaisuja tehtiin vastattavaa puolelle (liite 3) omaan pääomaan tilikausina 2019 ja 2020 liittyen hallituksen jäsenelle annettuun rahalainaan, jolla ei ollut liiketaloudellista perustetta (Yritystutkimus ry 2017, 45). Muita oikaisut olivat virallisen taseen erien uudelleenjärjestelyä. Esimerkiksi virallisen taseen *muut velat* -erä siirrettiin oikaistussa taseessa muihin korollisiin velkoihin, sillä näiden oletettiin koostuvan mm. osamaksuveloista.

Muita taseeseen liittyviä huomioita tehtiin liitetiedoista, mistä kävi ilmi taseen vastaavaa puolella tilikaudella 2020 erän *muut saamiset* sisältävän lähipiiriyhtiölle liiketaloudellisin perustein myönnetyn 96 500 €:n suuruisen rahalainan. Tilikaudella 2019 vastaavanlainen laina oli myönnetty 89 000 €:n suuruisena. Lisäksi kävi ilmi, että Kakkukahvit Oy on maksanut osinkoja tilikausina 2019–2022 60 000 €, 255 000 € ja 260 000 €. Tilikautena 2023 yritys ei maksanut osinkoa. Tilikauden 2019 jälkeen yrityksen taseessa ei ollut koneita ja kalustoa eli voitiin päätellä yrityksen maksaneen näihin liittyneen viimeisen poistoerän kyseisenä tilikautena.

Seuraavaksi laskettuja kannattavuuden-, vakavaraisuuden- ja maksuvalmiudentunnuslukuja on analysoitu Yritystutkimus ry:n ja Alma Talentin tunnuslukuoppaan ohjearvojen perusteella. Toimialan tunnuslukuja on vuosilta 2019–2021, mutta kohdeyrityksen tilikauden 2022 arvioidaan olevan vertailukelpoinen toimialan vuoteen 2021, sillä kyseinen tilikausi oli 18 kuukauden pituinen päättyen maaliskuussa 2022 ja täten kestäneen koko 2021 kalenterivuoden.

4.1 Kannattavuus

Käyttökate-%

Käyttökateprosentille ei määritelty varsinaisia ohjearvoja, mutta kuten aiemmin mainittu Yritystutkimus ry:n (2017, 64) mukaan se on usein palvelualoilla 5–15 %.

Kakkukahvit Oy on yltänyt kyseiseen ohjearvoon vain tilikaudella 2020, jolloin se oli noin 8,7 %. Tarkasteluajanjaksolla heikoin tulos -0,6 % on tilikaudelta 2022, jolloin matkailu- ja ravintola-alan yrityksillä oli maailmantilanteen asettamien kokoontumisrajoitusten ym. vuoksi taloudellisesti tiukinta, mutta jo seuraavalla tilikaudella tunnusluvun arvo on palannut lähelle vuoden 2019 tasoa. Tilikaudella 2022 yrityksen henkilöstökulut olivat nousseet noin 5 prosenttiyksikköä ja liiketoiminnan muut kulut noin 3,5 prosenttiyksikköä edelliseen tilikauteen verrattuna, jotka on osaltaan voinut olla syynä negatiiviseen katteeseen. Kasvaneet henkilöstökulut ovat voineet olla seurausta tilikaudella mahdollisesti lisääntyneistä sairauspoissaoloista.

Toimialan tunnuslukuja on vuosilta 2019–2021 (liite 5), ja niistä voidaan havaita käyttökateprosentin mediaanin olevan 4–5 %. Tähän nähden kohdeyritys on menestynyt aikavälillä toimialalukuihin verrattuna heikommin, jos poissuljetaan tilikausi 2020.

Liiketulos-%

Yrityksen sisällä liiketulosprosentti poikkeaa käyttökatteesta ainoastaan tilikaudella 2019, sillä kyseisenä tilikautena tehtiin poistoja ja muina ei. Tilikaudella 2019 liiketulos oli vain 1,1 %.

Ohjearvojen mukaan alle 5 %:n liiketulos on heikkoa, joten kohdeyritys on menestynyt tässä valossa tilikausina 2019, 2022 & 2023 heikosti ja ollut vuoden 2020 tilinpäätöksessä tyydyttävällä tasolla. Tähän tulee suhtautua kriittisesti, sillä tarkasteltaessa toimialan liiketulosprosentteja huomataan vain yläkvartiilin systemaattisesti ylittävän heikon rajan. Toimialaan verrattaessa Kakkukahvit Oy on menestynyt mediaania noin prosenttiyksikön heikommin paitsi tilikautena 2020, jolloin kohdeyrityksen liiketulosprosentti oli noin 1,7 prosenttiyksikköä parempi verrattuna toimialan yläkvartiiliin.

Toimialan liikutulosprosentissa on eroa käyttökateprosenttiin, mikä kertoo siitä, että kahvila-ravintolatoimialan yrityksillä on yleisesti tuloslaskelmissaan poistoja.

Nettotulos-%

Tunnuslukuoppaan (Alma Talent 2023e) mukaan tunnusluvulle ei olla voitu määritellä tarkkoja ohjearvoja, sillä vähimmäistaso ja riittävyys määrittyvät yrityksen voitonjakotavoitteiden mukaan. Positiivinen nettotulos kertoo yrityksen pystyneen selviytymään lainojen koroista sekä käyttöpääoman ja investointien omarahoituksesta varsinaisella liiketoiminnallaan. Oman pääoman tuoton ylittäessä 10 %:n voidaan nettotuloksen katsoa olevan vähintään tyydyttävällä tasolla. (Alma Talent 2023e.)

Kuten edellisessä kohdassa, Kakkukahvit Oy:n menestyminen on jäänyt toimialan mediaanista muina tilikausina pois lukien tilikausi 2020, jolloin kohdeyritys on menestynyt yläkvartiilia paremmin.

Kokonaistulos-%

Kakkukahvit Oy:llä kokonaistulosprosentti on ollut koko tarkastellun ajanjakson positiivinen. Kuten tähän asti, suurin notkahdus tunnusluvussa on ollut tilikausien 2020 ja 2022 välillä. Tähän syynä on tuolloin ollut epävarma maailmantilanne koronapandemian takia. Kuitenkin voidaan jo vuoden 2023 luvuissa huomata positiivista kehitystä, kun kohdeyrityksen kokonaistulosprosentti on kasvanut noin 1,1 prosenttiyksiköllä edelliseen tilikauteen verrattuna.

Suhteessa toimialan mediaaniin kohdeyrityksen menestyminen kokonaistuloksen mittarilla on ollut parempaa. Tilikaudella 2020 kohdeyrityksen kokonaistulosprosentti ylitti toimialan yläkvartiilin yli viidellä prosenttiyksiköllä.

Kokonaispääoman tuotto-%

Kohdeyritykselle kokonaispääoman tuottoprosentti on saatu laskettua tilikausilta 2020–2023, sillä tilikauden 2019 tunnuslukua laskettaessa tarvittaisiin oikaistut tilinpäätöstiedot vuodelta 2018. Myös tämä mittarin kohdalla nähdään haasteet tilikaudella 2022, jolloin Kakkukahvit Oy:n kokonaispääoman tuotto oli -2,4 %. Tunnusluku kuvaa yrityksen tuottamaa lisäarvoa omistajille ja sijoittajille suhteutettuna käytössä olleeseen kokonaispääomaan (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 161–162). Tilikausina 2020 ja 2023 tunnusluvun ollessa 27,4 % ja 17,5 % katsotaan tunnusluvun ylittäneen hyvän rajan, joka Yritystutkimus ry:n (2017, 67) ohjearvojen mukaan on 10 %. Kohdeyrityksen kehitys näyttää lupaavalta tilikauden 2022 notkahduksen jälkeen.

Toimialan lukuihin verrattuna Kakkukahvit Oy on menestynyt kohtalaisen hyvin. Vertailtaessa vuotta 2020 kohdeyritys on ylittänyt toimialan yläkvartaalin kahdeksalla prosenttiyksiköllä. Kyseistä tunnuslukua arvioidessa tulee ottaa huomioon, että nettotulokseen lisätään verojen määrä, joka vääristää pääoman tuoton arvoa. Tunnuslukuoppaan (Alma Talent 2023b) mukaan joskus myös tappiollisen tuloksen tehneet yritykset saavat hyviä arvoja tästä tunnusluvusta, mutta käytännössä tulos on mennyt verottajalle tai rahoittajalle.

Kakkukahvit Oy:n kannattavuuden tunnuslukuja tarkasteltaessa voidaan niiden todeta olleen vaihtelevia tarkasteltuna ajanjaksona. Eriyisen hyviä kannattavuuden tunnuslukuja on havaittavissa tilikaudelta 2020, jolloin kohdeyrityksen kaikki kannattavuuden luvut ylittivät toimialan mediaanin ja

yläkvartiiliin. Kyseinen tilikausi päättyi 30.9.2020 joten kyseisellä tilikaudella yritys oli joutunut kohtaamaan koronapandemian asettamia haasteita. Kohdeyritys oli saanut tilikaudella 2020 koronaan liittyviä avustuksia ja korvausta ravintolan kiinnipitämisestä. Avustuksia ei Yritystutkimus ry:n (2017, 17) mukaan tuloslaskelmista oikaista. Lisäksi voitiin olettaa, ettei vertailukelpoisuus ollut heikentynyt, sillä todennäköisesti muut saman toimialan yritykset olivat saaneet samoja avustuksia. Kohdeyrityksen henkilöstö on todennäköisesti ollut tilikaudella 2020 ainakin osin lomautettuna, mikä on pienentänyt yrityksen henkilöstökustannuksia. Kakkukahvit Oy:n toimipaikkojen tilapäisen sulkemisen takia sekä aine- ja tarvikekäyttö että liiketoiminnan muut kulut olivat pienemmät verrattuna yrityksen aiempaan tilikauteen.

Kohdeyrityksellä tilikausi 2022 oli poikkeuksellinen, sillä kyseistä tilikautta oli jatkettu kuudella kuukaudella. Kyseisessä tilikaudella kohdeyritys oli menestynyt tarkastelluilla mittareilla heikommin verrattuna toimialan mediaaniin. Tilikaudella 2022 oli ollut voimassa koronaan liittyviä kokoontumisrajoituksia ja yleisiä etätyösuosituksia, mikä vaikuttanut Kakkukahvit Oy:n tekemään konditoriatuote- ja lounas-/kahvilamyyntiin. Tilikaudella yrityksen negatiivisen käyttökateen syynä arvioidaan olevan kasvaneet henkilöstökustannukset, jotka saattavat johtua henkilöstön karanteenien pitkittämistä sairauslomista.

Kannattavuuden mittareilla havaitaan positiivista kehitystä tilikaudella 2023, sillä luvut olivat palanneet vuoden 2019 tasolle tai tätä paremmaksi. Tämän perusteella arvioidaan Kakkukahvit Oy:n liiketoiminnan kannattavuudentrendin palanneen normaalille tasolle. Toimialanlukuihin nähden kohdeyritys menestyy hyvin erityisesti kokonaistuloksen näkökulmasta. Yrityksen tehdessä tulosta voi se jakaa osinkoja tai investoida kasvuun. Tarkastelujaksolle omistajat olivat valinneet jakaa osinkoja investointien sijasta.

4.2 Vakavaraisuus

Omavaraisuusaste-%

Kakkukahvit Oy:n omavaraisuusasteen trendi oli ollut laskeva tilikauden 2022 loppuun asti, mutta tunnusluvun notkahduksen jälkeen on havaittavissa parempaa kehitystä sen noustessa jälleen tyydyttävälle tasolle. Yritystutkimus ry:n ohjearvojen (2017, 70) mukaan hyvän omavaraisuusasteen raja menee 40 %:ssa, minkä kohdeyritys on ylittänyt vain tilikaudella 2019.

Tilikauden 2022 heikompi omavaraisuusaste johtuu todennäköisesti siitä, että yrityksessä oli tehty päätös jakaa osinkoja 260 000 €, mikä on pienentänyt yrityksen tuolloista oikaistua omaa pääomaa. Seuraavalla tilikaudella oli tehty päätös olla jakamatta osinkoja ja omavaraisuusaste oli kasvanut 19,3 %:sta 30,6 %:iin.

Toimialan luvuissa on suuri hajonta ala- ja yläkvartiilien välillä, ja mediaani on ohjearvojen mukaan tyydyttävällä tasolla. Kohdeyritys on toimialan mediaaniin verrattuna menestynyt paremmin, mutta tilikaudella 2022 noin kahdeksan prosenttiyksikköä heikommin. Omavaraisuusasteesta saadaan asianmukaisempi kuva, kun sitä arvioi saman toimialan yritysten kesken kuin verrattuna ohjearvoihin.

Suhteellinen velkaantuneisuus-%

Suhteellista velkaantuneisuutta laskettaessa tilikaudelta 2022 täytyi se suhteuttaa 12 kuukauteen. Tunnusluvulla ei ole varsinaisia ohjearvoja ja vertailun tulee tapahtua vain saman toimialan yritysten kesken. Kakkukahvit Oy:n kohdalla suhteellinen velkaantuneisuus suhteessa toimialan mediaaniin on matalampi tilikausina 2019 ja 2022 jolloin ero on ollut noin 5–10 prosenttiyksikköä. Vuonna 2020 kohdeyritys oli ylittänyt mediaanin alle prosenttiyksiköllä.

Kohdeyrityksen suhteellinen velkaantuneisuus vaikuttaisi normaalitilanteessa olevan hieman 10 %:n yläpuolella, mikä kertoo velkojen olevan kohtuullisen pienet toiminnan laajuuteen nähden. Jos tunnusluku olisi kohdeyrityksellä korkeampi, olisi tarpeen vaatia parempaa liiketulosta, jotta yritys selviäisi lainanhoitokuluistaan.

Nettovelkaantumisaste

Nettovelkaantumisasteesta ei ollut saatavilla toimialan lukuja vertailtavaksi, mutta tunnusluvun hyvän tason ohjearvoksi on Yritystutkimus ry:n (2017, 71) määritelmien mukaan asetettu <1.

Kakkukahvit Oy:n kohdalla tunnusluvun miinusmerkkisyys johtuu sen vähäisestä vieraan pääoman määrästä. Tunnuslukua laskettaessa osoittajassa on ollut miinusmerkkinen luku, kun korollisesta vieraasta pääomasta on vähennetty rahat ja rahoitusarvopaperit. Tunnusluvun miinusmerkkisyys kohdeyrityksen kohdalla tarkoittaa sen olevan nettovelaton. Tunnusluvun arvioidaan pysyneet hyvällä tasolla tarkasteltavalla ajanjaksolla.

Tarkastellulla ajanjaksolla Kakkukahvit Oy:n vakavaraisuuden tunnusluvuissa on ollut samaa hajontaa kuin kannattavuuden mittareissa, mutta verrattaessa ohjearvoihin ja toimialan lukuihin arvot eivät ole olleet hälyttäviä.

Kohdeyritys on perustettu jo vuonna 1990, ja sen omistajat ovat kokeneita yrittäjiä. Tästä syystä suuria muutoksia yrityksen vakavaraisuudessa ei ole ollut. Kuten aiemmin mainittu, nettovelkaantumisasteen mukaan Kakkukahvit Oy on nettovelaton. Kakkukahvit Oy pystyy jakamaan osinkoja omistajilleen ja sijoittajilleen. Omavaraisuusastetta tulkittaessa tilikauden 2022 suuri osingonjako ei vaikuttanut järkevältä ratkaisulta, mutta seuraavalla tilikaudella tehty päätös olla jakamatta osinkoa palautti yrityksen omavaraisuusasteen toimialan tyypilliselle tasolle. Kaiken kaikkiaan vakavaraisuuden tunnuslukujen trendi on kohdeyrityksellä positiivinen ja hyvällä tasolla toimialaan verrattuna.

4.3 Maksuvalmius

Maksuvalmiuden tunnusluvuista ei ollut saatavilla toimialan vertailulukuja, joten analyysi joudutaan tekemään vain kohdeyrityksen sisäisen kehityksen näkökulmasta.

Quick ratio

Kohdeyrityksen quick ratio on tarkasteltavalla aikavälillä saanut vain hyvän tason ylittäviä arvoja. Tämä osoittaa, että kohdeyrityksellä olisi riittävä maksuvalmius suoritua lyhytaikaisista veloistaan rahoitusomaisuudellaan. Tunnusluvun hyvän tason raja täyttyy, kun arvot ovat yli 1. Tarkasteltavana ajanjaksona Kakkukahvit Oy:n quick ratio on alimmillaan ollut tilikauden 2022 tilinpäätöshetkellä, jolloin arvo oli 1,2. Korkeimman arvon se on saanut tilikauden 2020 tilinpäätöshetkellä saaden arvon

1,69. Ajanjaksolla tunnusluvun kehityksessä ei ole ollut hälyttäviä merkkejä ja vaihtelu on ollut vähäistä.

Jatkuva hyvä taso johtuu siitä, että kohdeyrityksellä lyhytaikainen vieras pääoma on pysynyt tasaisena ja maltillisella tasolla.

Current ratio

Kohdeyrityksen current ration arvot tarkasteltavalla aikavälillä Yritystutkimus ry:n (2017, 75) ohjearvojen mukaan on tyydyttävällä tasolla. Tunnuslukua tarkastellessa tulisi ohjearvojen tarkastelun sijaan oleellisempaa keskittyä yrityksen aiempien vuosien lukuihin, toimialatilastoihin tai verrata lukua muihin saman toimialan yrityksiin (Niskanen & Niskanen 2003, 119). Kakkukahvit Oy:n kohdalla tunnusluku on pysynyt melko tasaisena vuosina 2019–2023. Se on saanut quick ration kanssa samanlaisia arvoja, sillä yrityksen vaihto-omaisuus on ollut samansuuruista kuin sen saadut ennakot. Suurin ero kohdeyrityksen quick ration ja current ration välillä on vuoden 2019 tilinpäätöksessä, jolloin yrityksen vaihto-omaisuuden arvo on ollut suhteessa suurempi ja näin vaikuttanut enemmän current ration arvoon.

Maksuvalmiudesta ei pystytä tekemään kovin luotettavaa analyysia toimialan lukujen puuttuessa. Kohdeyrityksellä maksuvalmiuden mittarit ovat pysyneet tasaisena etenkin quick ration mittarilla. Kuten muilla mittareilla, myös maksuvalmiuden tunnusluvuissa oli ollut pieni notkahdus tilikaudella 2022. Tunnuslukujen perusteella ei ole syytä epäillä Kakkukahvit Oy:n maksuvalmiuden olevan heikko, ja tunnuslukujen trendi näyttää kääntyneen paremmaksi.

5 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Yhteenveto ja johtopäätökset

Opinnäytetyöni lähtökohtana oli tehdä omavalintaiselle kohdeyritykselle tilinpäätösanalyysi määrittelemieni tutkimuskysymysten kautta. Varsinaista aiempaa kokemusta minulla ei ollut yritysten tilinpäätösten analysoinnista. En myöskään ollut aiemmin tarkastellut kahvila-ravintolatoimialalla olevien yritysten tilinpäätöksiä. Työn aiheen valitsin oman mielenkiinnon mukaan, ja arvioin ennen työn aloitusta Kakkukahvit Oy:n olevan omaan lähtötasooni nähden sopivan kokoinen yritys ja tarjoavan oman ammatillisen kehityksen kannalta sopivasti haastetta.

Opinnäytetyöprosessissa täytyi määritellä tutkimuskysymykset ja -menetelmät työn tutkimuksen toteutukseen. Tämän opinnäytetyön aiheen kannalta laadullisiin tutkimusmenetelmiin kuuluva tapaus-tutkimus oli sopivin tutkimusasetelma. Tapaus-tutkimuksessa kohteena voi olla jokin yritys, kuten tähän työhön valitsin. Tapaus-tutkimukseen kuuluu aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen perehtyminen, millä tämän opinnäytetyöntyön tutkimusta pohjustin. (Vuori 2021.)

Tapaus-tutkimuksessa yhdistellään usein aineistoja, jotta tapauksesta saadaan mahdollisimman monipuolinen kuva. Aineistoja voi olla esimerkiksi haastattelut, havainnot, tilastot, tapaukseen liittyvät asiakirjat, mediajutut, jne. (Vuori 2021.) Tässä opinnäytetyössä kohdeyritykseen liittyvän aineiston kokosin asiakirja-aineistoja hankkimalla Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämästä Virre-tietopalvelusta, ja tapaukseen liittyviä toimialan tunnuslukuja/tilastotietoa tilastokeskuksen PxWeb-tietokannasta. Tutkimusprosessini eteni tutkimuskysymyksistä valmiin aineiston etsimiseen.

Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi valmiit aineistot käytössäni olleen ajan ja resurssien takia. Tämä on ensimmäinen tekemäni opinnäytetyö, ja Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006, luku 6.6) mukaan on hyvä ensin opetella analysoimaan ja tulkitsemaan valmista aineistoa kuin käyttäjä kohtuuttomasti energiaa aineiston omaan hankintaan. Lisäksi aikaa opinnäytetyöni tekemiseen minulla oli noin 2,5 kuukautta sisältäen kirjallisuuteen perehtymisen ja tutkimuksen toteuttamisen, jonka kannalta valitsin itselleni ajankäytöllisesti tehokkaimman aineistonkeruumenetelmän.

Aineistonkäsittelyn toteutin jäsentelemällä Kakkukahvit Oy:n tilinpäätösasiakirjoista oikaistun tilinpäätöksen, ja tämän pohjalta laskin teoriaosuudessa kuvatuilla laskentakaavoilla tapaukselle olennaiset tunnusluvut. Toimialatilastoista poimin ja kokosin tutkimukseni kannalta tarpeellisen tiedon. Kootun aineiston tietoa eli tässä tapauksessa toimialalukuja, yrityksen tunnuslukuja ja taloudellista tietoa analysoin perehtymäni kirjallisuuden pohjalta. Jäsennelty aineisto on tässä julkaisussa liitteinä helpottaakseen tekemäni tutkimuksen johtopäätöksien luotettavuuden arviointia.

Tekemäni tapaus-tutkimuksen pohjalta Kakkukahvit Oy:n voitiin todeta olevan hyvin vakaa kahvila-ravintola-alan yritys. Tilikauden 2022 mahdolliset koronapandemiaan liittyneet vaikeudet yritys oli pystynyt kääntämään jo seuraavalla tilikaudella. Suuria vaikeuksia kohdeyrityksellä en kuitenkaan olettanut olleen, sillä se ei esimerkiksi ollut nostanut pankkilainoja ja pystyi jakamaan osinkoja.

Kohdeyrityksen käyttökateprosentti oli ollut hieman heikompi verrattuna toimialan mediaaniin. Tämän perusteella voin arvioida Kakkukahvit Oy:n myyneen tuotteitaan kustannuksiin nähden pienellä katteella. Hintojen nosto ei kuitenkaan välttämättä olisi ollut mahdollista, sillä Kuopion ja Joensuun

alueilla kahvila-ravintolatoimialalla on paljon kilpailua. Toimialan kokonaistulosprosentti oli melko vaatimaton ja siihen verrattuna kohdeyrityksen kokonaistulos oli hyvällä tasolla.

Tarkastelujaksolla suurimmat epävarmuudet olivat olleet kannattavuuden mittareilla, mutta näissäkin trendi oli kääntynyt positiiviseen suuntaan. Tulkintojani rajoitti toimialan vertailulukujen niukka saatavuus ja etenkin niiden puuttuminen maksuvalmiuden näkökulmasta. Kuten aiemmin tämän opinnäytetyön tilinpäätösanalyysissä totesin, kohdeyrityksen vakavaraisuudesta ei ollut moitteita toimialaan nähden. Maksuvalmiudesta tein vertailun yrityksen vuotuisesta kehityksestä ja tämän perusteella tilanne ei ollut tarkastelujaksolla mitenkään hälyttävä.

Tutkimusmenetelmiin liittyvien valintojen pohjalta sain tuotettua melko suppean tilinpäätösanalyysin Kakkukahvit Oy:n vuosien 2019–2023 tilinpäätöksistä. Tunnuslukuja tarkastellessa olisi pitänyt arvioida ja pohtia enemmän toiminnallisia syitä saatujen tulosten taustalla. Jos olisin käyttänyt lisäksi aineistonkeruumenetelmänä tutkimuksessani esimerkiksi kohdeyrityksen yrittäjän haastattelua, olisin saanut laajemman käsityksen, millaiset tekijät ovat vaikuttaneet kohdeyrityksen taloudellisiin mittareihin ja tuloksen muodostumiseen. Täytin kuitenkin tutkimuksen suhteen asettamani tavoitteet, sillä löysin tapaustutkimukseni tutkimuskysymyksiin vastaukset, vaikka tulkintojen teko oli haastavaa ja ne ovat suppeat.

Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Subjektiiivisuus ei välttämättä vaikuttanut tekemääni opinnäytetyöhön niin suuresti, sillä käyttämäleni valmiille aineistolle oli säädetty kirjanpitolaissa velvoite antaa mahdollisimman oikea ja riittävä kuva yrityksen taloudellisesta tilasta. Aineistonkeruumenetelmänä toimineet valmiit aineistot mahdollistivat, ettei esimerkiksi haastateltava päässyt omaksi edukseen vaikuttamaan mielipiteisiini tutkijana. Tällä seikalla oli myös toinen puoli ja jotkin mahdolliset lisätiedot, jotka olisivat voineet vaikuttaa tulkintoihini ovat voineet jäädä puuttumaan, mikä osaltaan saattoi heikentää tekemäni tutkimuksen luotettavuutta.

Laadullisessa tutkimuksessa eettisyyteen vaikuttavia kysymyksiä ovat muun muassa; millaista tietoa on kerätty, miten, keneltä ja miten tietoa käytetään? Resurssien säästämiseksi aineistonkeruu kannattaa alusta lähtien toteuttaa sekä anonymisoidusti että minimoidusti. (Kuula-Luumi 2021.) Opinnäytetyössäni käytin tutkimuksen kohteena olleesta yrityksestä keksittyä nimitystä Kakkukahvit Oy.

Opinnäytetyössäni otan eettisyyden huomioon pitämällä kohdeyritykseni ei-tunnistettavana, sillä en hankkinut toimeksiantoa yritykseltä tai pyytänyt lupaa tehdä tutkimustani yrityksen nimeä käyttäen. Työssäni eettinen ongelma on, ettei minulla tutkijana ollut kovinkaan paljon aikaa tehdä tutkimusta, ja kaikkiin tutkimuksen osa-alueisiin en pystyt laittamaan täyttä panosta. Tämä vaikuttaa myös tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa. Tutkimuksen eettisyyttä on myös sen laatu, sillä laadullinen tutkimus ei välttämättä ole laadukasta tutkimusta. Tutkijana tulisi muun muassa huolehtia, että tutkimussuunnitelma ja -asetelma on laadukas ja sopiva sekä raportointi on hyvin tehty. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 149–150.)

Tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta olisi hyvä kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin; tutkimuksen kohde ja tarkoitus, omat sitoumukset tutkijana tässä tutkimuksessa, aineistonkeruu, tutkimuksen tiedonantajat, tutkija-tiedonantaja-suhde, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi ja tutkimuksen raportointi. Opinnäytetyössä minun tulisi siis antaa lukijoille riittävästi tietoa, miten tutkimus on toteutettu, jotta he voivat arvioida sen luotettavuutta. (Tuomi & Sarajarvi 2018, 163–164.) Lisätäkseni tekemäni tutkimuksen lisäsin opinnäytetyöni liitteisiin kuvauksen käyttämästäni aineistosta.

Omassa opinnäytetyössäni luotettavuutta heikentävä tekijä on se, että olen itse laskenut tunnusluvut kaavoja hyödyntämällä. Laskelmani tein Microsoft Excel laskentataulukko-ohjelmalla. Tein tämän ratkaisun, vaikka on olemassa alustoja, jotka olisivat tehneet tämän puolestani. Mekaanisesti laske-
malla virheiden riski on suurempi.

6 POHDINTA

Aikaansaamani tuotos on siltä osin onnistunut, että sain tekemäni analyysin pohjalta pohdittua ja vastattua laatimiini tutkimuskysymyksiin. Toiminnallisia ja taloudellisia syitä tulosten taustalla olisi voinut pohtia analyysissä laajemmin. Opinnäytetyöprosessissa onnistuin löytämään ja hyödyntämään laajasti asiantuntevaa lähdemateriaalia, mutta näistä koottu teoriaosuus saattoi jäädä menetelmäosuudesta irralliseksi. Tekemääni kohdeyrityksen tilinpäätösanalyysiin oli osin haastavaa tehdä toimiala vertailua, sillä tietoa ei ollut saatavilla kaikilta tarvitsemiltani tilikausilta.

Oman työskentelyni osalta ajankäyttö olisi voinut olla suunnitellumpaa, sillä käytin liikaa aikaa teoriaosuuden parissa. Aikataulussa pysyminen tuotti välillä hankaluuksia, sillä jouduin yhdistämään päivätyöt ja työskentelyn opinnäytetyön parissa. Laadukkaamman tuotoksen aikaansaamiseksi olisi minun tullut varata enemmän aikaa opinnäytetyön tutkimusosalle ja saatujen tulosten arvioinnille.

Kehityin ammatillisesti opinnäytetyöprosessin aikana. Ymmärrän tilinpäätösanalyysien perusteita ja analyysitekniikkaa. Lähdekirjallisuuteen perehtyessä ja teoriaosuutta työstäessä kehittyi tiedonhaku- taitoni. Kaiken kaikkiaan osaamiseni aihepiiristä syventyi lähtötasooni nähden prosessin aikana.

Seuraavalla kerralla tekisin työhön järkevämmän suunnitellun rakenteen, jossa saisin kytkettyä teorian olennaisemmin osin kohdeyritykseen. Analyysin tueksi tekisin prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen, jossa tulkinnoista saisi laajempia. Lisäksi tuottaisin yrittäjälle haastattelun, jotta syitä tulosten takana pystyisi luotettavammin arvioimaan.

LÄHTEET

Alma Talent 2023a. Tunnuslukuopas. Verkkajulkaisu. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/>. Viitattu 1.10.2023.

Alma Talent 2023b. Tunnuslukuopas. Kokonaispääomantuotto prosentti. Verkkajulkaisu. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/kokonaispaaoman-tuotto-prosentti-roa/>. Viitattu 2.11.2023.

Alma Talent 2023c. Tunnuslukuopas. Kokonaistulos ja kokonaistulos prosentti. Verkkajulkaisu. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/kokonaistulos-ja-kokonaistulos-prosentti/>. Viitattu 4.11.2023.

Alma Talent 2023d. Tunnuslukuopas. Käyttökate-%. Verkkajulkaisu. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/kayttokate-prosentti/>. Viitattu 1.10.2023.

Alma Talent 2023e. Tunnuslukuopas. Nettotulos ja nettotulos prosentti. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/nettotulos-ja-nettotulos-prosentti/>. Viitattu 1.10.2023.

Kallunki, Juha-Pekka 2022. Tilinpäätösanalyysi. 2., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Kauppalehti 2023. "Kakkukahvit Oy". Verkkajulkaisu. Kauppalehti.fi yrityshaku. <https://www.kauppalehti.fi/yritykset/>. Viitattu 5.9.2023.

Kirjanpitolaki 1336/1997. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336#L3P2>. Viitattu 25.9.2023.

Kuula-Luumi, Arja 2021. Laadullisen aineiston anonymisointi. Teoksessa Jaana Vuori (Toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/laadullisen-aineiston-anonymisointi/>. Viitattu 5.11.2023.

Leppiniemi, Jarmo & Kykkänen, Tapani 2023. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 12., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 17.9.2023.

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. Valmiit aineistot. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkajulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_6.html. Viitattu 5.11.2023.

Tilastokeskus julkaisuaika tuntematon. Toimialaluokitus kahvila-ravintolat. Verkkajulkaisu. https://www.tilastokeskus.fi/fi/luokitukset/toimiala/toimiala_1_20080101/code/56102/. Viitattu 10.11.2023.

Tilastokeskus 2023. Tunnuslukuja toimialoittain ja kokoluokittain, 1000 €, %, 2012–2021 (Vanha tilastoyksikkö). Tilastokeskuksen PxWeb-tietokannat. https://yritystietopalvelu2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Tilinpaatostilastot/Tilinpaatostilastot__Tilinpaatostilastot/013_yyytr_pxt_tili_001.px/table/tableViewLayout1/. Viitattu 27.10.2023.

Tomperi, Soile 2022. Käytännön kirjanpito. E-kirja. Helsinki: Edita Publishing Oy. Viitattu 28.9.2023.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2018. Työryhmän muistio tilintarkastuslain määrätyistä lainkohdista ja hallinnollisen taakan keventämisestä. Verkkojulkaisu. Valtioneuvoston yhteinen julkaisuarkisto Valto. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160475/TEMjul_1_2018_Tilintarkastus.pdf. Viitattu 17.9.2023.

Yritystutkimus ry 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 10., korjattu laitos. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 4.11.2023.

Vuori, Jaana 2021. Tapaustutkimus. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodit/laadullinen_tutkimus/kvali/tutkimusasetelma/tapaustutkimus/. Viitattu 5.11.2023.

LIITE 1: KAKKUKAHVIT OY:N OIKAISTUT TULOSLASKELMAT 2019-2023

OIKAISTU TULOSLASKELMA		2023	2022	2020	2019
LIKEVAIHTO		2 534 661	2 920 575	1 916 013	2 392 323
1)	Liiketoiminnan muut tuotot	7 724	130 095	100 833	0
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ		2 542 385	3 050 670	2 016 846	2 392 323
	Aine- ja tarvikekäyttö	-825 907	-891 455	-607 037	-778 861
	Ulkopuoliset palvelut	-90 982	-78 253	-20 521	-10 040
2)	Henkilöstökulut	-1 154 190	-1 461 699	-872 480	-1 060 324
	Liiketoiminnan muut kulut	-393 032	-637 212	-351 145	-460 538
KÄYTTÖKATE		78 274	-17 949	165 663	82 560
	Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	-55 682
LIIKETULOS		78 274	-17 949	165 663	26 878
	Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	0	360	0	0
	Muut korko- ja rahoitustuotot	259	4 075	8 876	9
	Korkokulut ja muut rahoituskulut	-253	-864	-61	-491
	Sijoitusten ja rahoitusarvopap. arvonalennukset	0	0	0	0
	Välittömät verot	-15 668	-13 699	-50 700	-17 947
NETTOTULOS		62 612	-28 077	123 778	8 449
3)	Satunnaiset tuotot	0	81 675	78 574	63 000
4)	Satunnaiset kulut	0	-13 699	-15 715	-12 600
KOKONAISTULOS		62 612	39 899	186 637	58 849
	Poistoeron muutos	0	0	0	0
	Käyvän arvon muutokset	0	0	0	0
	Muut tuloksen oikaisut	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS		62 612	39 899	186 637	58 849

Luvut ovat esitetty euron tarkkuudella.

1. Liiketoiminnan muista tuotoista on vähennetty tilikausina 2019–2022 kertaluonteisiksi oletetut erät, jotka koostuvat myyntivoitoista. Satunnaisluonteiset erät, jotka kohdeyrityksen kohdalla johtuvat koronapandemiaan liittyvistä avustuksista, jätetään oikaisematta.
2. Henkilöstökuluihin on virallisista tuloslaskelmista yhdistetty erät palkat ja palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut.
3. Satunnaisiin tuottoihin siirrettiin liiketoiminnan muista tuotoista vähennetyt erät.
4. Satunnaiset kulut liittyvät satunnaisien tuottojen vero-oikaisuun. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä vero-oikaisu on tehty enintään tilikauden verojen määräisenä (Yritystutkimus ry 2017, 26).

LIITE 2: KAKKUKAHVIT OY:N OIKAISTU TASE 2019-2023, VASTAAVAA

OIKAISTU TASE**VASTAAVAA**

	2023	2022	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Liikearvo	0	0	0	31 200
Muut aineettomat hyödykkeet	34	34	34	5 892
Aineettomat hyödykkeet yht.	34	34	34	37 092
Koneet ja kalusto	0	0	0	23 414
Aineelliset hyödykkeet yht.	0	0	0	23 414
Muut osakkeet ja osuudet	84	84	84	84
Sijoitukset ja pitkäaik. saamiset yht.	84	84	84	84
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Aineet ja tarvikkeet	40 177	36 363	63 216	148 826
Vaihto-omaisuus yht.	40 177	36 363	63 216	148 826
Myyntisaamiset	41 706	21 299	57 747	39 507
Muut sisäiset saamiset	60 000	60 000	0	0
1) Muut saamiset	17 395	24 711	216 458	240 164
Lyhytaikaiset saamiset yht.	119 101	106 010	274 205	279 671
Rahat ja rahoitusarvopaperit	322 096	272 148	435 249	177 664
Vastaavaa yhteensä	481 492	414 639	772 788	666 751

Luvut ovat esitetty euron tarkkuudella.

1. Tilikauden 2020 muut saamiset sisältävät 96 500 € lähipiiriyhtiölle liiketaloudellisin perustein annettua rahalainaa.

LIITE 3: KAKKUKAHVIT OY:N OIKAISTU TASE 2019-2023, VASTATTAVAA

OIKAISTU TASE**VASTATTAVAA**

	2023	2022	2020	2019
OMA PÄÄOMA				
Osake- tai muu peruspääoma	2 500	2 500	2 500	2 500
Kertyneet voittovarot	72 419	18 821	76 470	260 022
Tilikauden tulos	62 612	53 598	202 352	71 447
Taseen oma pääoma yht.	137 531	74 919	281 322	333 969
Poistoero ja varaukset yht.	0	0	0	0
1) Oman pääoman oikaisut	0	0	-55 610	-109 710
Oikaistu oma pääoma yht.	137 531	74 919	225 712	224 259
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	0	0	0	0
Laskennallinen verovelka	0	0	0	0
Pakolliset varaukset	0	0	0	0
Saadut ennakot	32 130	26 999	72 001	18 422
Ostovelat	73 193	54 648	51 992	74 663
Muut koroll. Lyhytaikaiset velat	19 860	37 544	139 496	82 470
Muut korott. Lyhytaikaiset velat	218 777	220 529	227 977	157 227
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	343 960	339 720	491 466	332 782
Oikaistu vieras pääoma yht.	343 960	339 720	491 466	332 782
Vastattavaa yhteensä	481 491	414 639	717 178	557 041

Luvut ovat esitetty euron tarkkuudella.

- 1) Tilikausien 2019 & 2020 yrityksen omasta pääomasta on oikaistu hallituksen jäsenelle annetun rahalainan suuruisesti. Määrä on saatu yrityksen kyseisten tilinpäätösten liitetiedoista, ja erät on oikaistu, sillä kyseisellä lainalla ei ole liiketaloudellista perustetta. (Yritystutkimus ry 2017, 45.)

LIITE 4: KAKKUKAHVIT OY:N TUNNUSLUKUJA

Kakkukahvit Oy:n tunnusluvut

Kannattavuuden tunnusluvut:	2023	2022	2020	2019
Käyttökate-%	3,1	-0,6	8,2	3,5
Liiketulos-%	3,1	-0,6	8,2	1,1
Nettotulos-%	2,5	-0,9	6,1	0,4
Kokonaistulos-%	2,5	1,4	9,7	2,5
* Kokonaispääoman tuotto-%	17,5	-2,4	27,4	-
Vakavaraisuuden tunnusluvut:	2023	2022	2020	2019
Omavaraisuusaste-%	30,6	19,3	35	41,6
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	12,3	10,7	21,9	13,1
Nettovelkaantumisaste	-2,2	-3,1	-1,3	-0,4
Maksuvalmiuden tunnusluvut:	2023	2022	2020	2019
Quick ratio	1,41	1,2	1,69	1,45
Current ratio	1,39	1,22	1,57	1,82

* Kokonaispääoman tuotto prosenttia ei ole voitu laskea tilikaudelta 2019, koska se olisi vaatinut tilinpäätöstietoja vuodelta 2018, jotka tästä opinnäytetyöstä on rajattu pois.

LIITE 5: KAHVILA-RAVINTOLATOIMIALAN TUNNUSLUKUJA

Kahvila-ravintolatoimialan tunnuslukuja**Kannattavuuden tunnusluvut:**

	2021	2020	2019
Käyttökate-%			
Mediaani	4,4	4,8	4,6
Alakvartiili	0,3	1	0,7
Yläkvartiili	8,2	10	8,8
Liiketulos-%			
Mediaani	1,6	2,2	2,3
Alakvartiili	-1,9	-0,1	-0,3
Yläkvartiili	5,7	6,5	6,1
Nettotulos-%			
Mediaani	1,2	1,8	1,5
Alakvartiili	-2,2	-0,8	-0,8
Yläkvartiili	4,2	5	4,8
Kokonaistulos-%			
Mediaani	0,5	1,2	1,6
Alakvartiili	-1,2	0	-0,7
Yläkvartiili	3,7	4,5	4,8
Kokonaispääoman tuotto-%			
Mediaani	5,3	7,6	7,2
Alakvartiili	-3,1	-0,7	-1,3
Yläkvartiili	15,2	18,6	19,4

Vakavaraisuuden tunnusluvut:

	2021	2020	2019
Omavaraisuusaste-%			
Mediaani	27,5	30,2	27,7
Alakvartiili	3,3	4,7	3,3
Yläkvartiili	55,8	55,1	56,6
Suhteellinen velkaantuneisuus-%			
Mediaani	21,4	21,1	18,7
Alakvartiili	15	13,8	11,6
Yläkvartiili	33,3	32,2	27,5

(Tilastokeskus 2023.)